

Nuo šių metų įsigaliojusi pensijų kaupimo pertvarka palietė beveik visus Lietuvos dirbančiuosius:

Jau kaupiantys žmonės nuo sausio pradėjo kaupti naujomis sąlygomis, o iki 2019-ųjų nekaupusiems gyventojams, kuriems dar nėra suėję 40 metų, buvo pasiūlyta pradėti kaupti pensijų fonduose nuo liepos mėnesio.

Pateikiame 10 atsakymų į pagrindinius klausimus, kurie kyla gyventojams apie pensijų kaupimą.

1. Kur galiu sužinoti, ar aš kaupiau pensijai pensijų fonduose iki 2019 metų? Ir jei kaupiau – koku modeliu?

Sužinoti, ar esate pasirašę pensijų kaupimo sutartį, galima prisijungus prie asmeninės „Sodros“ paskyros gyventojams: <https://gyventojai.sodra.lt> Prisijungus antroje ekrano juostoje pateikiama informacija, ar žmogus dalyvauja pensijų kaupime, ir jei taip – nurodomas iki 2019 metų pasirinktas kaupimo būdas.

Kaupimo būdai iki 2019 metų buvo du: 2+2+2 ir 2+0+0. Pirmasis kaupimo būdas reiškia, kad žmogus 2 proc. nuo savo atlyginimo mokėjo pats, 2 proc. pervesdavo „Sodra“ ir 2 proc. nuo šalies vidutinio atlyginimo skirdavo valstybė. Antrasis kaupimo būdas rodo, kad pats žmogus

nuo savo atlyginimo neprisidėjo, į pensijų fondą pervesdavo tik „Sodra“.

Nuo šių metų „Sodros“ pervedimai pensijų fondams sustabdyti, kaupti gali tik pats asmuo, jam padeda valstybė, mokėdama įmokas iš valstybės biudžeto.

2. Kokiais tarifais kaupti galiu nuo 2019 metų?

Sutartis su pensijų kaupimo bendrovėmis anksčiau pasirašę gyventojai šiais metais moka arba po 3 proc. nuo darbo užmokesčio, arba po 1,8 proc.

Nuo sausio mėnesio po 3 proc. nuo atlyginimo kaupia žmonės, kurie anksčiau kaupė pagal 2+2+2 modelį. Kaupti po 3 proc. galima pasirinkti ir kitais atvejais, bet tam reikia išreikšti savo valią pensijų kaupimo bendrovei.

Po 1,8 proc. nuo atlyginimo kaupia žmonės, kurie anksčiau kaupė pagal modelį 2+0+0, tačiau įmoka kasmet didės ir 2023 metais pasieks 3 proc.

Dirbantieji iki 40 metų amžiaus, kurie 2019 metais buvo įtraukti į antrosios pakopos pensijų kaupimą su teise atsisakyti, įmokas pradės mokėti nuo liepos mėnesio. Jų įmoka sieks po 1,8 proc. nuo darbo užmokesčio ir nuosekliai augs iki 3 proc. 2023 metais. Tas pats taikoma žmonėms, kurie anksčiau kaupė, bet 2013 metais sustabdė kaupimą.

Valstybės parama kaupiantiems savo pensijai siekia 1,5 proc. nuo šalies vidutinio atlyginimo, jei pats žmogus kaupia po 3 proc. Jeigu dirbantysis kaupia mažesniu tarifu, valstybės parama šiais metais sieks 0,3 proc. ir nuosekliai augs kartu su įmoka.

3. Kaip galiu kaupti antroje pakopoje, jei dirbu savarankiškai?

Savarankiškai dirbantiems žmonėms galioja tokia pati tvarka, kaip ir dirbantiems pagal darbo sutartį: kaupiantieji įmokas pensijų kaupimui moka nuo sumos, nuo kurios mokamos socialinio draudimo įmokos „Sodrai“. Vienintelis skirtumas tik tas, kad apskaičiuoti įmokas ir pervesti jas „Sodrai“ kartu su socialinio draudimo įmokomis, turi pats žmogus, nors savarankiškai dirbantiems gyventojams tai įprasta praktika.

4. Ar galiu atsisakyti kaupti?

Bet kuris asmuo, kuris šiuo metu kaupia arba kuris buvo įtrauktas į kaupimą, iki 2019 m. birželio 30 d. gali išsakyti savo valią nekaupiti antrosios pakopos pensijų fonduose. Skiriasi tik pranešimo adresatas – jeigu iki šiol kaupėte, bet nebenorite – pranešti reikia pensijų kaupimo bendrovei, jeigu buvote įtrauktas į pensijų kaupimą nuo šių metų – tuomet savo verdiktą reikia pranešti „Sodrai“.

5. Ką galiu rinktis atsisakęs kaupti?

NEKAUPIANTIS JAUNAS ŽMOGUS. Jei žmogus iki šiol nekaupė ir nėra sulaukęs 40 metų, jis buvo įtrauktas į kaupimą. Atsisakius pradėti kaupti, toks siūlymas bus kartojamas kas 3 metus, kol žmogui sueis 40 metų.

KAUPIANTIS ŽMOGUS. Jeigu žmogus iki 2019 metų kaupė ir galvoja apie atsisakymą, tuomet egzistuoja du variantai: (a) galima su visa pinigų suma grįžti į „Sodrą“ ir padidinti savo sodrinę pensiją, (b) galima stabdyti kaupimą pensijų fonde, bet naudotis šiomis lėšomis bus įmanoma sulaukus pensijos amžiaus.

Čia galite patikrinti, kada išeisite į pensiją: https://www.sodra.lt/lt/skaiciuokles/senatves_pensijos_amziaus_skaiciuokle

SUSTABDĘS KAUPIMĄ ANKSČIAU. Žmonės, kurie sustabdė kaupimą 2013 metais, yra įtraukti į kaupimą 2019 metais nepaisant savo amžiaus su teise atsisakyti. Ši gyventojų grupė gali: (a) atsisakyti kaupti; (b) kaupti; (c) grįžti į „Sodrą“ su visa pinigų suma.

6. Ar galiu kaupti daugiau nei numatyta pagal įstatymą?

Jeigu žmogui nuo 2019 metų priklauso kaupti po 1,8 proc., jis visuomet gali pateikti prašymą pensijų kaupimo bendrovei ir kaupti po 3 proc. nuo darbo užmokesčio. Tai padarius, padidės ir valstybės skiriama parama: nuo 0,3 proc. nuo vidutinio šalies atlyginimo iki 1,5 proc.

Bet kuris kaupiantis asmuo taip pat gali kaupti daugiau nei 3 proc. nuo savo atlyginimo. Už tai jis galės pasinaudoti pajamų mokesčio lengvata. Prašymą reiktų pateikti pensijų kaupimo bendrovei.

Prie darbuotojo kaupimo gali prisidėti ir darbdavys, kuris galės pasinaudoti pelno mokesčio lengvata.

7. Ar galiu keisti savo pensijų kaupimo bendrovę, jeigu ji man nepriimtina?

Kaupiantis žmogus gali keisti pensijų kaupimo bendrovę pateikdamas prašymą kitai kaupimo bendrovei. Šiuo atveju kalbama ne apie pensijų fondo keitimą toje pačioje bendrovėje, bet apie pačios bendrovės keitimą.

Iš viso Lietuvoje veikia 5 pensijų kaupimo bendrovės: „Aviva Lietuva“, „INVL Asset Management“, „Luminor investicijų valdymas“, „Swedbank investicijų valdymas“ ir „SEB investicijų valdymas“.

Pensijų kaupimo bendrovės keitimas kartą per kalendorinius metus galimas padengus tik su žmogaus perėjimu į kitą bendrovę susijusias išlaidas – tai apima sąskaitos uždarymą ir lėšų pervedimą. Jokių kitų atskaitymų negali būti, o sąskaitos uždarymo ir lėšų pervedimo išlaidos negali viršyti 0,05 proc. pervedamų piniginių lėšų.

Pensijų kaupimo bendrovę galima keisti ir dažniau, nes įstatymas to neriboja, tačiau keitimas tuomet vyksta pagal standartines pensijų fondų taisykles.

Pensijų kaupimo bendrovių veiklos rodiklius galima rasti Lietuvos banko svetainėje: <https://www.lb.lt/lt/pf-veiklos-rodikliai>

8. Ar galiu keisti savo pensijų fondą?

Nuo 2019 metų antroje pensijų pakopoje kaupiantys gyventojai yra paskirstomi į jų amžių atitinkančius pensijų fondus. Tai yra vadinamoji gyvenimo ciklo investavimo strategija. Jos esmė – kuo arčiau asmens pensijos amžius, tuo jo pasirinktas fondas investuoja konservatyviau. Mažėjant rizikingumui, mažėja ir laukiamas pelningumas.

Tačiau net ir įvedus gyvenimo ciklo fondus gyventojai gali kaupti pensijai ne jo amžių atitinkančiame fonde – tam reikia pateikti prašymą ir kartu atsisakymą kaupti jo amžių atitinkančiame tikslinės grupės pensijų fonde.

Pensijų fondas toje pačioje kaupimo bendrovėje kartą per kalendorinius metus gali būti keičiamas nemokamai. Jeigu fondą toje pačioje bendrovėje žmogus nori keisti dažniau nei kartą per kalendorinius metus, tuomet atskaitymai negali viršyti 0,05 proc. pervedamų piniginių lėšų.

9. Kas bus, jei neteksiu darbo ir pajamų?

Netekus darbo arba negaunant darbo pajamų, nuo kurių mokamos socialinio draudimo įmokos, žmogus nekaupia ir antrosios pakopos pensijų fonduose – tuo metu lėšos tiesiog nepervedamos.

Bedarbio išmoka, kurią moka Užimtumo tarnyba, nėra laikoma darbo pajamomis. „Sodros“ mokamos ligos, motinystės, tėvystės ir vaiko priežiūros išmokos taip pat nelaikomos darbo pajamomis, todėl nuo jų įmokos į pensijų fondus nemokamos.

Tačiau valstybė perveda po 1,5 proc. nuo šalies vidutinio atlyginimo vienam iš tėvų, kuris augina vaiką iki 3 metų ir gauna vaiko priežiūros išmoką arba yra valstybės lėšomis draudžiamas pensijų socialiniu draudimu.

Tai reiškia, kad augindamas vaiką tėtis ar mama patys pensijų fondui nemoka, bet valstybė už juos perveda savo dalį.

SVARBU: bet kuris kaupiantis žmogus gali 12-ai mėnesių per visą kaupimo laikotarpį padaryti kaupimo pauzę. Pauzė gali iškart siekti visus metus arba gali būti išdalinama po keletą mėnesių.

10. Kaip bus išmokėti mano sukaupti pinigai?

Per visą gyvenimo sukauptos lėšos gali būti atsiimamos keletu būdų.

Jeigu sukauptą sumą neviršija 3000 eurų, išmoką bus galima atsiimti vienu kartu. Ši suma gali būti paveldima, jei kaupęs asmuo miršta.

Jeigu sukaupta nuo 3001 iki 10 000 eurų – tuomet lėšos gali būti atsiimamos periodinėmis išmokomis. Šios lėšos irgi gali būti paveldimos.

Kai sukauptą sumą viršija 10 000 eurų, tuomet žmogus turi įsigyti pensijų anuitetą. Pensijų anuitetas reiškia, kad visi sukaupti pinigai pervedami anuiteto mokėtojui, o šis įvertinęs tikėtiną gyvenimo trukmę ir kitus faktorius nustato, kokio dydžio išmoka bus pervedama žmogui iki gyvenimo pabaigos kas mėnesį ar kitu periodiškumu. Įsigijus pensijų anuitetą išmokos privalo būti mokamos net jeigu asmens sukaupti pinigai baigėsi, o žmogus gyvena ilgiau negu apskaičiuotoji vidutinė gyvenimo trukmė.

Pensijų anuitetas gali būti dviejų rūšių – standartinis ir atidėtas. Standartinio anuiteto atveju išmokos mokamos sulaukus pensijos amžiaus iki pat mirties. Bet išmokos gavėjui mirus, lėšos nėra paveldimos.

Atidėtojo anuiteto atveju sukaupta suma paskirstoma į dvi dalis. 85-90 proc. sukauptos sumos skiriama periodinių išmokų mokėjimui nuo pensijos amžiaus iki 85-erių. Ši pinigų dalis yra paveldima. Tačiau 10-15 proc. sukauptos sumos skiriama atidėtojo anuiteto mokėjimui nuo 85-erių. Ši lėšų dalis nėra paveldima.

Asmuo, kurio vardu pensijų fonde sukauptas turtas yra didesnis nei 60 000 eurų, turi teisę sukaupią pensijų turto dalį, viršijančią 60 000 eurų, gauti iš pensijų kaupimo bendrovės vienkartinę pensijų išmoką.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos informacija